

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МЕДІАЦІЇ

Акти України

Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

У статті 124 Конституції України закладено основи для подальшого розвитку медіації в Україні, а саме, передбачено, що Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

Закон України «Про медіацію» 16.11.2021 № 1875-ІХ

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

Закон визначає правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою.

Частиною першою статті 3 Закону передбачено, що дія Закону поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим).

Медіація може бути проведена до звернення до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу або під час досудового розслідування, судового, третейського, арбітражного провадження, або під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу. Проведення медіації не впливає на перебіг позовної давності (частина друга статті 3 Закону).

Разом з цим, згідно з частиною третьою статті 3 Закону медіація не проводиться у конфліктах (спорах), що впливають чи можуть вплинути на права і законні інтереси третіх осіб, які не є учасниками цієї медіації.

Законом також передбачено можливість укладення медіаційної угоди у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди (п.3 частини першої статті 1 Закону).

Принципи медіації закріплено у статті 4 Закону. Так, медіація проводиться за взаємною згодою сторін медіації з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації.

Сторони медіації та медіатор можуть у будь-який момент відмовитися від участі в медіації (частина друга статті 5 Закону).

Враховуючи зазначене, Закон України «Про медіацію» забезпечив термінологічну єдність понять в медіації, а також визначив організаційно правові засади застосування медіації, що безумовно сприяє подальшому розвитку цієї процедури в Україні.

Кодекс законів про працю України від 17.12.1971 № 322-VIII

Статтею 222-1 КЗпПУ визначено умови та порядок врегулювання трудових спорів шляхом медіації. Незалежно від форми трудового договору трудовий спір між працівником і роботодавцем може бути врегульовано шляхом медіації відповідно до Закону України «Про медіацію» з урахуванням особливостей, передбачених КЗпПУ. Участь у процедурі медіації може бути визнана поважною причиною у розумінні положень КЗпПУ.

Положеннями зазначеної статті КЗпПУ також передбачено, що у разі невиконання чи неналежного виконання угоди за результатами медіації сторони медіації мають право звернутися для розгляду трудового спору до органів, які розглядають трудові спори.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV

Відповідно до частини сьомої статті 49 ЦПК України сторони можуть примиритися, у тому числі шляхом медіації, на будь-якій стадії судового процесу, а результат домовленості сторін може бути оформлений мировою угодою.

Частиною сьомою статті 240 ЦПК України визначено, що у справі про розірвання шлюбу суд може зупинити розгляд справи і призначити строк для примирення подружжя, який не може перевищувати шість місяців, крім випадків, передбачених частиною другою статті 111 Сімейного кодексу України.

Водночас суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у разі надання сторонам у справі про розірвання шлюбу строку для примирення подружжя, або у випадку звернення обох сторін з клопотанням про зупинення провадження у справі у зв'язку з проведенням медіації (п. 4 та 41 частини першої статті 251 ЦПК України).

У зазначених випадках провадження у справі зупиняється до закінчення строку для примирення, визначеного судом або на час проведення медіації, але не більше дев'яноста днів з дня постановлення судом ухвали про зупинення провадження у справі (частина перша статті 253 ЦПК України).

Разом з цим, ЦПК України містить положення, які покликані стимулювати сторони до примирення на всіх стадіях судового провадження, у тому числі шляхом медіації. Так, згідно з частинами першою та другою статті 142 ЦПК України у разі якщо домовленості про укладення мирової угоди, відмову позивача від позову або визнання позову відповідачем досягнуто сторонами за результатами проведення медіації – суд першої, апеляційної чи касаційної

інстанції у відповідній ухвалі у порядку, встановленому законом, вирішує питання про повернення скаржнику (заявнику) з державного бюджету 60 відсотків судового збору, сплаченого при поданні позову/ апеляційної чи касаційної скарги.

Пунктом 2 частини другої статті 197 ЦПК України передбачено, що у підготовчому засіданні суд з'ясовує, чи бажають сторони укласти мирову угоду, провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації, передати справу на розгляд третейського суду або звернутися до суду для проведення врегулювання спору за участю судді.

Суд може оголосити перерву у підготовчому засіданні у разі необхідності, зокрема у випадку якщо сторони домовилися провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації (п.5 частини п'ятої статті 198 ЦПК України).

Крім того, відповідно до частини п'ятої статті 211 ЦПК України під час розгляду справи по суті суд сприяє примиренню сторін.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ

ГПК України містить положення стосовно умов проведення процедури медіації, які корелюються з вищезазначеними нормами ЦПК України, а саме щодо:

- можливості примирення сторін, у тому числі шляхом медіації, на будь-якій стадії судового процесу (частина сьома статті 46 ГПК України);
- повернення позивачу/скаржнику з державного бюджету 60 відсотків судового збору, сплаченого при поданні позову/ апеляційної чи касаційної скарги у разі укладення мирової угоди, відмови від позову або визнання позову відповідачем, якщо домовленості про укладення мирової угоди, відмову позивача від позову або визнання позову відповідачем досягнуто сторонами за результатами проведення медіації (стаття 130 ГПК України);
- з'ясування судом, чи бажають сторони укласти мирову угоду, провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації, передати справу на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу або звернутися до суду для проведення врегулювання спору за участю судді (п.2 частини другої статті 182 ГПК України);
- можливості оголошення судом перерви у підготовчому засіданні у разі якщо сторони домовилися провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації (п.5 частини п'ятої статті 183 ГПК України);
- сприяння з боку суду примиренню сторін під час розгляду справи по суті (частина п'ята статті 196 ГПК України);
- щодо обов'язку суду зупинити провадження у справі у випадку звернення обох сторін з клопотанням про зупинення провадження у справі у зв'язку з проведенням медіації (п.31 частини першої статті 227 ГПК України);
- строків, на які зупиняється провадження у справі: на час проведення медіації, але не більше дев'яноста днів з дня постановлення судом ухвали про зупинення провадження у справі (п.31 частини першої статті 229 ГПК України).

Закон України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 № 2073-IX

Цей Закон регулює відносини суб'єктів, уповноважених здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у дусі демократичної та правової держави.

Згідно з пунктом 10 частини першої статті 28 Закону учасники адміністративного провадження мають право досягти примирення на будь-якому етапі здійснення адміністративного провадження за скаргою.

Адміністративний орган зупиняє адміністративне провадження, у тому числі на вимогу особи, у разі звернення всіх учасників адміністративного провадження у справі за скаргою з клопотанням (спільною заявою) про надання часу для примирення (до закінчення строку, про який учасники заявили у клопотанні) (п. 5 частини першої статті 64 Закону).

Відтак, у разі якщо учасники адміністративного провадження за скаргою досягли примирення на будь-якому етапі провадження, адміністративний орган приймає рішення про закриття такого адміністративного провадження, за умови що дії учасників не суперечать закону та не порушують право, свободу чи законний інтерес інших осіб, адміністративне провадження закривається (частина третя статті 65 Закону).

Також частиною третьою статті 84 Закону встановлено, що суб'єкт розгляду скарги зобов'язаний поінформувати учасників провадження про можливість вирішення спору шляхом примирення в межах, передбачених законом.

Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV

КАС України також передбачає можливість сторін досягнути примирення, у тому числі шляхом медіації, на будь-якій стадії судового процесу, що є підставою для закриття провадження в адміністративній справі (частина п'ята статті 47 КАС України).

Разом з цим, згідно з частиною шостою статті 47 КАС України суд не приймає відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем і не визнає умов примирення сторін, якщо ці дії суперечать закону або порушують чиї небудь права, свободи чи інтереси.

Згідно з частиною шостою статті 122 КАС України проведення медіації не впливає на перебіг строку звернення до адміністративного суду.

Статтями 180, 181, 194 КАС України визначено аналогічні за змістом положення щодо медіації, як і в ЦПК України та ГПК України щодо:

- з'ясування судом у підготовчому засіданні, чи бажають сторони вирішити спір шляхом примирення, провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації або звернутися до суду для проведення врегулювання спору за участю судді (п.2 частини другої статті 180 КАС України);
- оголошення судом перерви у підготовчому засіданні у разі якщо сторони домовились провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації (п.5 частини шостої статті 181 КАС України);

- сприяння з боку суду примиренню сторін під час розгляду справи по суті (частина п'ята статті 194 КАС України);
- зупинення провадження у справі у разі звернення обох сторін з клопотанням про надання їм часу для примирення, у тому числі шляхом медіації, до закінчення строку, про який сторони заявили у клопотанні (п.4 частини першої статті 236 КАС України).

Водночас КАС України містять ряд особливостей стосовно визначення, затвердження і виконання умов примирення сторін у адміністративному судочинстві (статті 190-191 цього Кодексу), зокрема:

- сторони мають можливість повністю або частково врегулювати спір;
- визначення умов примирення відбувається на основі взаємних поступок сторін;
- сторони можуть примиритися на умовах, які виходять за межі предмета спору, якщо такі умови примирення не порушують прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб;
- умови примирення не можуть суперечити закону або виходити за межі компетенції суб'єкта владних повноважень;
- умови примирення сторін затверджуються ухвалою суду, яка може бути подана для її примусового виконання в порядку, визначеному законодавством для виконання судових рішень.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI

КПК України визначає право потерпілого примиритись з підозрюваним, обвинуваченим і укласти угоду про примирення на всіх стадіях кримінального провадження.

У передбачених Законом випадках примирення є підставою для закриття кримінального провадження (п.2 частини першої статті 468 та частина четверта статті 56 цього Кодексу).

Застосування процедур медіації в кримінальному провадженні характеризується такими особливостями:

- наявністю обов'язку у слідчого та прокурора проінформувати підозрюваного та потерпілого про їхнє право на примирення, роз'яснити механізм його реалізації та не чинити перешкод в укладенні угоди про примирення (частина сьома статті 469 КПК України);
- специфічним колом суб'єктів: з однієї сторони виступає підозрюваний/обвинувачений, який вчинив кримінальне правопорушення, з іншої потерпілий, стосовно якого воно було вчинено (п. 25 частини першої статті 3 КПК України);
- змістом кримінально-правового конфлікту є вчинене кримінальне правопорушення (частина перша статті 214 КПК України);
- угода про примирення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством, може бути укладена лише за ініціативою потерпілого, його представника або

законного представника (абзац другий частини першої статті 469 КПК України);

- у разі невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості потерпілий чи прокурор відповідно мають право звернутися до суду, який затвердив таку угоду, з клопотанням про скасування вироку (частина перша статті 476 КПК України).

Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III

Відповідно до частини першої статті 158-1 Земельного кодексу України земельний спір може бути врегульовано шляхом медіації відповідно до Закону України «Про медіацію» з урахуванням особливостей, передбачених цим Кодексом.

Органи, що вирішують земельні спори, сприяють примиренню сторін земельного спору (частина друга статті 158-1 Земельного кодексу України). У той же час, сторони медіації мають право звернутися для розгляду земельного спору до органів, що вирішують земельні спори у разі невиконання чи неналежного виконання угоди за результатами медіації (частина четверта статті 158-1 Земельного кодексу).

Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24.02.1994 № 4002-XII

Відповідно до статті 30 Закону якщо в ході арбітражного розгляду сторони врегулюють спір, у тому числі шляхом медіації, третейський суд припиняє розгляд і, на прохання сторін та за відсутності заперечень з його боку, фіксує це врегулювання у вигляді арбітражного рішення на узгоджених умовах.

Закон України «Про третейські суди» від 11.05.2004 № 170-IV

Третейський суд на початку розгляду повинен з'ясувати у сторін можливість закінчити справу мировою угодою, у тому числі досягнутою шляхом медіації, та в подальшому сприяти вирішенню спору шляхом укладення мирової угоди на всіх стадіях процесу. Сторони мають право провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації, закінчити справу укладенням мирової угоди як до початку третейського розгляду, так і на будь-якій його стадії, до прийняття рішення (частини четверта та п'ята статті 33 Закону).

Закон України «Про соціальні послуги» від 17 січня 2019 року № 2671-VIII визначає медіацію як одну з базових соціальних послуг. Відносить медіацію до базових соціальних послуг.

Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» від 21.06.2001 № 2558-III

Частиною першою статті 13 цього Закону суб'єкти соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю мають право пропонувати вирішення спорів, що виникають у об'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю, шляхом медіації. Порядок розгляду спорів, що виникають у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю визначено статтею 21 Закону. Так, вказана категорія спорів розглядається відповідно до законів України, у тому числі із застосуванням медіації.

Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011 № 3674-VI

Згідно з частинами третьою-четвертою статті 7 Закону у разі укладення мирової угоди, відмови позивача від позову або визнання позову відповідачем за результатами проведення медіації до прийняття рішення у справі судом першої інстанції, суд у відповідній ухвалі чи рішенні у порядку, встановленому законом, вирішує питання про повернення позивачу з державного бюджету 60 відсотків судового збору, сплаченого при поданні позову.

У випадку домовленості про укладення мирової угоди, відмову позивача від позову або визнання позову відповідачем досягнутої сторонами за результатами проведення медіації на стадії перегляду рішення в апеляційному чи касаційному порядку суд у відповідній ухвалі у порядку, встановленому законом, вирішує питання про повернення скажнику (заявнику) з державного бюджету 60 відсотків судового збору, сплаченого при поданні відповідної апеляційної чи касаційної скарги.

Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII

Згідно з частиною третьою статті 1 цього Закону нотаріуси можуть проводити медіацію у порядку, визначеному законом, за умови проходження ними базової підготовки медіатора. Крім того, статтею 16-1 Закону визначено, що нотаріальна палата України здійснює підготовку нотаріусів у сфері медіації, веде та оприлюднює реєстри нотаріусів, які пройшли підготовку у сфері медіації.

Закон України «Про безоплатну правничу допомогу» від 02.06.2011 № 3460-VI

Термін «правничі послуги», відповідно до частини першої статті 1 Закону, охоплює, зокрема, надання особі допомоги в забезпеченні доступу до вторинної правничої допомоги та медіації.

Пунктом 4 частини другої статті 7 Закону встановлено, що безоплатна первинна правнича допомога включає такі види правничих послуг як надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правничої допомоги та медіації.

Поряд з цим, Законом передбачено, що центр з надання безоплатної правничої допомоги забезпечує надання послуг з медіації у встановленому порядку (п.14 частини першої статті 17 Закону).

Державний стандарт соціальної послуги медіації, затверджено Наказом Міністерства соціальної політики України від 03.06.2024 №269-Н, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29.07.2024 № 1160/42505.

Державний стандарт визначає зміст, обсяг, умови, порядок надання, показники соціальної послуги медіації та застосовується в процесі надання соціальної послуги особам, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах і потребують застосування щодо них та за їх участі заходів із профілактики ймовірного конфлікту/спору, усунення або мінімізації негативних наслідків наявного конфлікту/спору, моніторингу та контролю якості її надання.

Наказ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Офісу Генерального прокурора «Про реалізацію пілотного проєкту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення» від 22.07.2024 № 2176/5/501/176.

Цим наказом затверджено механізм реалізації пілотного проєкту «Програма відновного правосуддя за участю неповнолітніх, які є підозрюваними, обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення» на базі системи надання безоплатної правничої допомоги.

Наказ Державної судової адміністрації України від 29.11.2024 №526 «Про внесення змін до наказу ДСА України від 21.12.2012 № 172 (зі змінами)» та Наказ Державної судової адміністрації України від 29.11.2024 №528» Про внесення змін до наказу ДСА України від 23.06.2018 № 325»

Зазначеними наказами запроваджено збір статистичних даних судів про примирення сторін, у тому числі шляхом процедури медіації та врегулювання спору за участі судді.

Відтак, відомості щодо медіації у звітності судів будуть відображатись починаючи зі звіту за 2025 рік.

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 N 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС»

Кабінет Міністрів України схвалив Дорожню карту з питань верховенства права, яка визначає комплекс реформ, які Україна повинна впровадити для вступу до Євросоюзу у 2030 році.

За Дорожньою картою Україна повинна досягнути 124 стратегічні результати, зокрема, до кінця 2027 року забезпечити належне функціонування позасудових процедур для врегулювання та вирішення спорів шляхом реалізації таких заходів:

- стимулювання використання медіації зацікавленими сторонами за допомогою інформаційних кампаній, пілотних програм, проведення навчань з питань надання послуги медіації для працівників системи надання безоплатної правничої допомоги;
- запровадження системи збору даних про різні форми альтернативного вирішення спорів, у тому числі про кількість медіаторів та справ, направлених на медіацію; - проведення моніторингу з питань заохочення з боку держави використання сторонами конфлікту процедури медіації;
- впровадження результатів аналітичного дослідження щодо досудового врегулювання спорів;
- розробки та прийняття заходів для подальшого розвитку та популяризації арбітражу.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань розвитку альтернативних способів вирішення спорів» від 20.08.2025

Передбачає створення тимчасового консультативно-дорадчого органу Кабінету Міністрів України з метою запровадження міжінституційної платформи для системного обговорення та вирішення проблемних питань розвитку альтернативного вирішення конфліктів (спорів).

Конвенція про права дитини, ратифікована Постановою Верховної Ради № 789-XII від 27.02.1991

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

Відповідно до частини 1 статті 3 Конвенції про права дитини, в усіх діях щодо дітей, незалежно від того чи здійснюються вони державними, чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини.

Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, приєднання України Законом №3303-IV від 11.01.2006

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_188#Text

Відповідно до ст. 21 центральні органи держав зобов'язані сприяти мирному здійсненню прав доступу і виконанню будь-яких умов здійснення цих прав. Гаазька конференція наголошує на доцільності застосування медіації у міжнародних спорах щодо дітей і підготувала окремі настанови, присвячені саме використанню медіації як одного з ключових механізмів мирного врегулювання та досягнення рішень, що відповідають найкращим інтересам дитини.

<https://assets.hcch.net/docs/53302537-eedd-4c25-a4aa-6120e90f8bc8.pdf>

Конвенція про контакт з дітьми, підписана 15.05.2003, ратифікована Законом № 166-V (166-16) від 20.09.2006

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_659#Text

Згідно із статтею 7 Конвенції про контакт з дітьми, під час вирішення спорів стосовно контакту судові органи вживають усіх належних заходів для:

- a) забезпечення поінформованості кожного з батьків про важливість для їхньої дитини та їх обох установа та підтримання регулярного контакту з їхньою дитиною;
- b) заохочення батьків та інших осіб, які мають сімейні зв'язки з дитиною, до досягнення мирових угод стосовно контакту, зокрема шляхом використання сімейного посередництва та інших процедур для вирішення спорів;
- c) забезпечення перед прийняттям рішення наявності достатньої інформації, зокрема від носіїв батьківської відповідальності, для прийняття рішення в найвищих інтересах дитини, і, коли необхідно, одержання додаткової інформації від інших відповідних органів чи осіб.

Європейська Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 року, ратифікована Законом від 17.07.1997 № 475/97-ВР

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Конвенцією про захист прав людини передбачено, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом (Стаття 6) та кожен, чиї права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб правового захисту.

З огляду на вищевикладене, на законодавчому рівні запроваджено основні інструменти та механізми, які врегульовують відносини, пов'язані з примиренням сторін шляхом медіації у різних категоріях спорів, як в процесі досудового розгляду так і на будь якій стадії судового розгляду.

Зі змісту нормативних приписів Закону України «Про медіацію», вбачається, що у разі бажання сторони – учасники правовідносин у тій чи іншій сфері, під час формалізації правових відносин можуть укласти медіаційну угоду у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди.

Крім того, положеннями ГПК України, ЦПК України, КАС України пропонуються фінансові стимули у вигляді повернення 60% судового збору, сплаченого при поданні позову, апеляційної чи касаційної скарги у разі якщо домовленості про укладення мирової угоди, відмову позивача від позову або визнання позову відповідачем досягнуто сторонами за результатами проведення медіації.

Процедура медіації в рамках адміністративного судочинства має певні особливості у частині визначення, затвердження і виконання умов примирення сторін, обумовлені, насамперед, статусом однієї із сторін – суб'єкта владних повноважень.

Водночас проведений аналіз законодавства свідчить про те, що лише в КПК України визначено обов'язок слідчого та прокурора проінформувати підозрюваного/потерпілого про їхнє право на примирення та роз'яснити механізм його реалізації.

В інших сферах правового регулювання передбачено право уповноважених суб'єктів інформувати, пропонувати та з'ясовувати чи бажають сторони вирішити спір/примиритись шляхом медіації.

Акти Європейського Союзу та Ради Європи, які стосуються медіації

Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради «Про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах» передбачає, що суд може направляти сторони на зустріч з медіатором

<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/52/oj/eng?eliuri=eli%3Adir%3A2008%3A52%3Aoj&scale=it>

Частиною першою статті 5 Директиви № 2008/52/ЄС визначено, що суд, до якого подано позов, може, коли це доцільно та з урахуванням усіх обставин справи, запропонувати сторонам скористатися медіацією для врегулювання спору. Суд також може запросити сторони взяти участь у інформаційній сесії щодо використання медіації, якщо такі засідання проводяться та є легкодоступними.

Поряд з цим, відповідно до частини другої статті 5 Директиви законодавство не повинно перешкоджати сторонам здійснювати своє право на доступ до суду.

Директива 2013/11/ЄС Європейського парламенту і Ради від 21.05.2013 «Про альтернативне вирішення споживчих спорів і про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС»

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_041-13#Text

Встановлює необхідність забезпечення споживачам і бізнесу можливості швидкого, справедливого та позасудового врегулювання споживчих спорів через альтернативні способи вирішення спорів, включно з медіацією.

Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (98) 1 «Щодо сімейної медіації», схвалена 21.01.1998

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_98_1_1998_01_21.pdf

Комітет Міністрів у відповідності з положеннями статті 15(b) Статуту Ради Європи, беручи до уваги результати досліджень застосування медіації та здобутий в кількох країнах досвід, який показує, що застосування медіації в сімейних справах може поліпшувати спілкування між членами родини, послабити конфлікт між сторонами спору, призводити до дружнього врегулювання, забезпечувати тривалість особистих контактів між батьками та дітьми, знижувати соціальну та економічну вартість окремого проживання і

розлучення для сторін у справах і для держав, і скоротити той час, який потрібен за інших обставин для врегулювання конфлікту, рекомендує урядам держав-членів:

- i) запроваджувати, заохочувати або, коли це необхідно, посилювати медіацію в сімейних справах;
- ii) вживати або посилювати всі заходи, які вважаються за необхідне задля виконання наступних принципів медіації в сімейних справах як належного засобу розв'язання сімейних спорів.

Крім того, розділом VI Рекомендацій передбачено сприяння медіації та доступу до неї, а саме:

- a) Державам слід сприяти розвитку медіації в сімейних справах, зокрема проведенням спеціальних інформаційних програм для широкого загалу, покликаних забезпечити краще розуміння цього методу розв'язання спорів шляхом досягнення згоди.
- b) Держави вільні в конкретних випадках запроваджувати спеціальні методи надання інформації щодо медіації як альтернативного порядку розв'язання сімейних спорів (наприклад, зробити зустріч із медіатором обов'язковою для сторін) і в такий спосіб забезпечувати сторонам можливість розглянути доречність і доцільність медіації по спірних питаннях.
- c) Державам також слід прагнути вжиття всіх необхідних заходів для забезпечення доступу до медіації в сімейних справах, включаючи міжнародну медіацію, в цілях сприяння розвитку цього методу розв'язання сімейних спорів шляхом досягнення згоди.

Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 державам – членам Ради, які зацікавлені в організації медіації у кримінальних справах, ухвалена 15.09.1999

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_828#Text

Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2000) 21 про свободу професійної діяльності адвокатів, ухвалена 25.10.2000

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf

Наголошується, що обов'язки адвоката щодо їхніх клієнтів мають включати намагання, в найпершу чергу, діяти дружнього врегулювання справи

Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2001) 9 «Щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами – приватними особами», ухвалена 05.09.2001

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rec_2001_9_2001_09_05.pdf

Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2002) 10 «Щодо медіації в цивільних справах», схвалена 18.09.2002

https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rec_2002_10_2002_09_18_1.pdf

Керівні принципи СЕРЕJ(2007)13 для кращого виконання наявної Рекомендації щодо медіації в кримінальних справах, ухвалені Європейською комісією з ефективності правосуддя 07.12.2007

<https://ips.ligazakon.net/document/MU07223>

Керівні принципи СЕРЕJ(2007) 14 для покращення виконання наявних рекомендацій щодо медіації у сімейних та цивільних справах, ухвалені Європейською комісією з ефективності правосуддя 07.12.2007;

<https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede8f>

Керівні принципи СЕРЕJ(2007)15 для кращого виконання наявної рекомендації щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами – приватними особами, ухвалені Європейською комісією з ефективності правосуддя 07.12.2007

<https://rm.coe.int/guidelines-for-a-better-implementation-of-the-existing-recommendation-/16809ede90>

Рекомендація СМ/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалена 17.11.2010

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text

Наголошується на важливості сприяння застосуванню механізмів альтернативного вирішення спорів, а також на тому, що судді мають заохочувати сторони досягати мирного врегулювання спору;

Європейський посібник із законотворчості у сфері медіації, Європейської комісії з ефективності правосуддя (СЕРЕJ(2019)9

<https://rm.coe.int/cepej-2019-9-en-handbook/1680951928>

Декларація СЕРЕJ Отримані уроки і виклики, які постали перед судовою владою під час Пандемії Covid-19 і після неї, ухвалена 10.06.2020

<https://rm.coe.int/cepej-declaration-on-lessons-learned-cepej-2020-8rev/16809ede8b>